

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: DNT, Torggata 1, 0181 Oslo - Tlf: 91657780 – www.avhold.no – post@avhold.no

Til Helse- og omsorgsdepartementet
Pb. 8011 Dep.
0030 Oslo

Dato. 24.04.2015

Høringssvar: Endret varighet på salgs- og skjenkebevillinger mv.

Det Norske Totalavholdsselskap mener de to foreslåtte endringene av alkoholloven først og fremst er egnet til å svekke betydningen av alkoholpolitikken i kommunene. Å fjerne fireårsregelen betyr mindre og dårligere opplyst alkoholdebatt i kommunene, i en tid da folkehelseloven snarere burde anspore til mer debatt og mer oppdatert kunnskap om den faktiske alkoholsituasjonen. Det styrker slik næringsinteressene og fortsetter utviklingen med å svekke beskyttelsen av svake grupper i befolkningen. Dette er stikk i strid med intensjoner i alkoholloven, folkehelseloven og internasjonale forpliktelser.

Oppdatert kunnskap om alkoholsituasjonen

Allerede i dagens situasjon er det gjerne slik at prinsipiell alkoholpolitikk kun diskuteres i kommunestyrene i forbindelse med den lovpålagte prosessen med fornying av bevillinger, og lite ellers i perioden. Fordelen er at debatten skjer på bakgrunn av oppdatert kunnskap om hvordan de gjeldende bevillinger forvaltes i egen kommune, samlet salgs- og skjenkevolum, vandelsforhold, nedlagte bevillinger og andre forhold knyttet til det enkelte salgs- og skjenkested og summen av disse. Dette muliggjøres fordi **fireårsregelen fungerer som en sikkerhetsventil hvor gammel informasjon oppdateres**, og noen bevillingshavere faktisk også av ulike årsaker lukes ut av saksbehandlingen.

Folkehelseloven

En gjennomgang og sjekk av salgs- og skjenkesteder hvert 4. år gir også et bedre grunnlag for en samlet vurdering av alkoholsituasjonen i kommunen. **I et folkehelseperspektiv er det viktig at det foreligger oppdatert og korrekt informasjon for å sikre et godt beslutningsgrunnlag** nå som lokalpolitikere også er pålagt å vurdere hva konsekvensene av egen alkoholpolitikk er for folkehelsen og hvilke årsaksforhold som ligger til grunn. All nåværende forskning tyder på at det å begrense tilgangen på alkohol i kommunen vil kunne få dramatisk positive konsekvenser for folkehelsen. Det er rimelig å anta at det vil være av en viss betydning for alkohalnæringen å tilsløre disse sammenhengene, slik tobakksindustrien har gått foran og vist vei. Det å ha gode og oppdaterte fakta om salgs- og skjenkenæringen lokalt er derfor av stor betydning. Slik er det ikke i dag, men det vil i alle fall ikke bli bedre av at informasjonen ikke oppdateres hvert 4. år.

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: DNT, Torggata 1, 0181 Oslo - Tlf: 91657780 – www.avhold.no – post@avhold.no

Mindre debatt et gode?

Dessverre er ikke alkoholpolitikken et populært tema for lokalpolitikere å ta tak i. Debattene om alkoholpolitiske retningslinjer ofte løsrevet fra debatten om den helhetlige rusmiddelpolitiske handlingsplanen, kanskje for ikke å avsløre mangelen på konsekvens og sammenheng mellom de to plandokumentene. Alkoholkulturen har vokst de siste årene, og det viser seg kanskje stadig vanskeligere for politikere å stå i mot og si nei, derfor er det ikke så ofte det kreves endringer i bevillingspolitikken. Men er det slik vi bør ha det om bedre folkehelse er målet?

Salgs- og skjenkenæringen har sterke økonomiske interesser i å opprettholde og styrke alkoholkulturen, og de har lobbyister som evner å formidle dette tydelig i media. De av borgerne som rammes av en sterk alkoholkultur har derimot ingen godt betalte lobbyister som taler deres sak i media og ovenfor politikere. **Det at alkoholpolitikken tvinges på dagsorden, eksplisitt i forhold til øvrig ruspolitikk, er en av de sterkeste strukturelle føringene som loven legger.**

Det er vanskelig å se at det skal være en fordel i et alkoholpolitisk perspektiv å fjerne en av de viktigste anledningene til å ta en alkoholpolitisk debatt i kommunestyret- en debatt som ikke kan delegeres til mindre eller mer lukkede fora. Det er derfor viktig at det som det beskrives i punkt 2.5.2.1 i høringsnotatet; legges inn som et vilkår at unntak fra fornyelsesprosessen kun kan gis hvis kommunen har foretatt en vurdering av alkoholpolitikken. Vi vil tilføye; en *kunnskapsbasert* vurdering av alkoholpolitikken *i et folkehelseperspektiv*

Kunnskapen om at alkoholpolitikken skal tas opp i sin fulle bredde etter valget har også betydning for valgkampen. Med 4 årsregelen vet alle at det blir en realitetsdebatt rundt alkoholpolitikken, og at det ikke velges en lettvinnt løsning for alle parter med det som kan bli et kort rituellet vedtak om videreføring av eksisterende bevillingspolitikk. At politikere i dag ikke tør å gå inn på den enkelte bevilling med egne vurderinger er et alkoholpolitisk problem. Frykten for å bli saksøkt av alkoholnæringen er påtakelig. Frykten for ikke å utøve likebehandling prioriteres over behovet for et politisk fritt skjønn i alkoholpolitikken, mot lovens intensjon.

Hvorfor?

Høringsnotatet lister opp argumenter som taler for å oppheve tidsbegrensningen. Kort fortalt dreier det seg om økonomiske besparelser for kommunene og næringen, ettersom de må fylle ut et søknadsskjema hvert 4. år.

Kommunal ressursbruk?

Til kommunal ressursbruk kan det innvendes at det med fordel kan ses i sammenheng med innkreving av høyere skjenkegebyrer slik at de reelle utgiftene for en lovpålagt kontroll kunne dekkes inn.

«De frigjorte ressursene vil kommunen kunne bruke til andre oppgaver som bedret kontroll», står det i høringsdokumentet. Til det kan det sies at det er vanskelig å se for seg en bedre kontroll enn den som gjøres av bevillingshavere selv når de hvert 4. år må sjekke ut at egne rutiner og formaliteter er på stell og må fornye sin kunnskap om de rutiner som gjelder. Det er bevisstgjørende å måtte

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: DNT, Torggata 1, 0181 Oslo - Tlf: 91657780 – www.avhold.no – post@avhold.no

beskrive internkontrollsystemet, sjekke at vandelsattestene er i boks og at alle som bør ha kunnskapsprøve har denne. Ja, kommunen har et løpende kontrollansvar for dette, men hvorfor ikke ansvarliggjøre bevillingshaver en gang i blant? Er det virkelig ressursbesparende å ikke be om en oppdatering på dette fra bevillingshaver?

På hvilken måte er det et gode og en «forenkling» for kommunen at bevisstheten og kunnskapen om alkoholpolitiske tiltak blir mindre blant bevillingshavere og politikere?

Enkelt og greit uten søknad for alkoholnæringen:

Ja, her er vi vel inne ved kjernen. Enkelte bevillingshavere vil få det lettere når de slipper å skrive søknad og slik slipper å tenke gjennom sitt eget ansvar for en ansvarlig alkoholpolitikk. Blir det virkelig mer forutberegnlighet for næringen? Uansett skal jo alkoholpolitikken kunne endres, så forutberegnligheten kommer vel mer av at man i mange kommuner vil kunne få en praksis på at når visse politiske grupperinger vinner så vet man at det ikke vil bli prioritert i inntil en 8 årsperiode? Hvis forenkling for næringslivet er det viktigste er fjerning av fireårsregelen et godt tiltak. DNT er mer opptatt av en ansvarlig alkoholpolitikk.

«Kommunen foretar uansett ikke noen fullstendig ny vurdering av alle gitte bevillinger, men konsentrerer seg om dem det er knyttet problemer til»

Hvis dette er situasjonen og det kun er de problematiske bevillingene som reelt behandles i en ordinær fullstendig bevillingsprosess, er det vel uansett en fordel å få en gjennomgang av denne problematikken i alle fall hvert 4. år?

Alternativ 1

Om det er påkrevet å angripe 4 årsregelen mener DNT alternativ 1 er å foretrekke.

2.5.2.2 Vi mener også det er en fordel med en lang frist for fornyelse, særlig for å sikre en best mulig politisk prosess med det som gjerne er nye politikere i begynnelsen av en periode. 31. desember året etter kommunevalget er best av de foreslåtte.

2.5.2.3 DNT mener, forutsatt alternativ 1, at det bør kunne åpnes for å gjennomføre fornyelse kun for en avgrenset del av bevillingene.

2.5.2.4 Det bør også være mulig å bestemme at det i stedet for fornyelse kreves endrede vilkår på utvalgte bevillinger.

Alternativ 2

Fristen bør også ved dette alternativet være 30 desember i året etter valgåret. DNT ser ingen grunn til å innsnevre politikeres handlingsrom og styringsmuligheter til fordel for forutsigbarhet i alkoholnæringen. Hvordan skal vi sikre at ofrene for alkoholnæringen kommer til orde? Jo, gjennom en grundig politisk behandling med bred deltakelse fra borgere og organisasjonsliv.

3 Engrossalg til enkeltanledninger

DNT ser ingen grunn til å egge til rette for enklere og billigere tilgang til alkohol for festivaler og eventer som nå blomstrer opp som enda en utvidelsesmulighet for alkoholsektoren i Norge. Vi ser en stadig større alkoholnæring og befolkningssektor som har sitt levebrød knyttet opp mot alkoholsalg i Norge. Dette er stikk i strid med alkohollovens intensjoner og folkehelseslovens intensjoner. Kultur og idrett bør ikke gjøres avhengig av alkoholfinansiering. Alkoholbruk skjer ikke i et vakuum, men i

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: DNT, Torggata 1, 0181 Oslo - Tlf: 91657780 – www.avhold.no – post@avhold.no

en alkoholkultur. Alkoholkulturen står allerede sterkt i Norge og mange kan ikke ha det gøy uten å forbruke alkohol. DNT mener det bør fokuseres mer på alkoholfrie kultur og idrettsarenaer.

Et annet element er hvordan kontrollen med slikt engrossalg skal føres. Skal det som ikke selges på arrangementet leveres tilbake? Skal det kun baseres på tillit? DNT har liten tiltro til en tillitbasert ordning på dette området.

Vennlig hilsen

For DNT

Magne Richardsen
Konsulent